על הנהגתו ית"ש מעל לדרך הטבע. ופרעה כיוון לומר להם, **'לא ידעתי את ה'**, היינו לא ידעתי את שם הוי"ה המורה על ההנהגה למעלה מן הטבע, אלא ידעתי משם אלוקי"ם דייקא, שישראל והעולם נתונים מתחת לטבע והמזל.

ולכך סבר פרעה, דכיון דמצרים היו עובדים למזל טלה וכדאיתא במדרש (רבה טז, ב), וכן היו נתונים לממשלה תחת השר של מזל טלה, הרי שגם כלל ישראל כאשר המה בתוככי ארץ מצרים, הם נמצאים תחת שליטת והנהגת מזל טלה, ובהנהגה שהיא בדרך הטבע דייקא, אם כן למה לו להוציא את בני ישראל מארץ מצרים אפילו לזמן קט, כי מוטב לו שישארו ישראל תחת הנהגה הטבעית של המזל טלה שהיה מנת חלקם עד עכשיו ויוכל עוד לשלוט עליהם.

בהאותות והמופתים הראה השי"ת שמנהיג העולם למעלה מן הטבע

ולעומת זאת נענה השי"ת ואמר למשה ואהרן (ז, ה) **'וידעו מצרים כי אני ה'**, שיבינו וישכילו מצרים כי מנהיג הבורא ית"ש את עולמו - ובפרט עמו בנ"י - בהנהגה של שם הוי"ה שהיא מעל לדרך הטבע, והאיך יבינו זאת מצרים, אלא **'בנטותי את ידי על מצרים'**, דכשיביא השי"ת על מצרים אותות ומופתים מעל לדרך הטבע, יראו וידעו כי השי"ת מנהיג את עולמו שלא כדרך הטבע, וביותר זה שייך לכלל ישראל אשר הם נתונים בהנהגה נעלה ורוממה מעל לדרך הטבע, אם כן שפיר שייך **'והוצאתי את בני ישראל מתוכם'**, כי כאשר יראה פרעה שבלאו הכי נתונים ישראל מעל לדרך הטבע ואינם תחת מזל טלה, אזי ישלחם ויגרשם מארצו.

ובאמת י"ל, שהלימוד מהמכות וההנהגה למעלה מדרך הטבע היה גם עבור כלל ישראל, וכדאיתא **במכילתא** (עד) **'משכו וקחו לכם מעבודת גלולים'**. ויכול להיות שהכוונה על בחינה זו, שבאמת ידעו בני ישראל שיש בורא ומנהיג לבירה, אך הם סברו שהוא מנהיג עולמו רק עפ"י דרכי הטבע ולא במעל לדרך הטבע.

אכן לבסוף ע"י האותות ומופתים, נכנס גם בלב ישראל ההכרה וההבנה הפנימית של שם הוי"ה, המורה על הנהגת העולם על ידי הקב"ה מעל לדרך הטבע דייקא.

ביותר נתברר הדבר כשיצאו בני ישראל לצבאותם

ולבסוף כשהוציא השי"ת את בני ישראל **לצבאות"ם** נתברר ביותר הבנת מציאות ההנהגה מעל לדרך הטבע, כי בדרך הטבע ובאופן גשמי ופשוט, הרי שכולם שווים כאחד ובהתנהגות שווה ולא שייך חילוקי עבודות מיוחדים השונים מאחד למשנהו, אמנם כשההנהגה העליונה עמהם והמה נהוגים למעלה מן הטבע, והם במדריגה נעלה יותר ברוחניות, הרי אז כל חד וחד יש לו עבודתו ואמונתו הפנימי והפרטי, ואין עבודת האחד דומה לחברו וכעניין הדגלים וכאשר נתבאר, כי הנהגה מעל לדרך הטבע מורה על עבודתם אליו ית"ש במהות רוחני ועמוק, וכל שבט עובדהו באופן המיוחד אליו, ואז שייך שפיר 'לצבאות"ם' שהוא אופן מיוחד לכל אחד.

וממילא כשהוציא השי"ת את בני ישראל לצבאת"ם, הרי זה היה המשך בהיר לעניין הכוונה והמטרה בנטיית היד ועשיית האותות והמופתים על מצרים, והוא להתוודע ולהגלות לכל באי העולם כי אין הקב"ה מנהיג הבירה בטבע אלא בהשגחה ניסית ונעלית.

ולכך רצה השי"ת שיצאו בני ישראל לצבאת"ם דייקא, להורות על ההנהגה בדרך ניסית, וכן זה כוונת הכתוב **'ונתתי את ידי במצרים'**, כי בכך ידעו מצרים כי מנהיג השי"ת את העולם בהנהגה עליונה למעלה מן הטבע.

וביותר יתברר הדבר כשיקיים **'והוצאתי את צבאת"י את עמי בני ישראל מארץ מצרים'**, בעת שיצאו לצבאותם ובעבודתם באופן מיוחד לכל אחד ואחד, המורה על הנהגה רוחנית מעל לדרך הטבע כנ"ל.

יובן לפי זה שינוי סדר הקדמת אהרן ומשה

ובזאת ירווח לנו עוד, כי הנה ידוע מה שמבואר בזוה"ק (ח"ב רע"ו ע"ב) כי **אהרן הכהן היה מדתו הוד, ומשה רבינו היה מדתו נצח**. יעו"ש.

ואהרן הכהן שהיה מדתו הוד, בקל היה לו לדבר ולהתנהג עם כל שבט ושבט באופן מיוחד ובפרטיות, ולעומתו למשה רבינו שהיה מדתו נצח הוקשה לו הדבר, כמובא בספה"ק.

ולכך בפסוק הראשון שהובא בראשית אמרינו **'הוא אהרן ומשה אשר אמר יהוה להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים על צבאתם'**, אשר עולה על ההנהגה של **לצבאות"ם** לכל שבט ושבט ובאופן מיוחד בעת יציאת מצרים וכדנתבאר, הרי שכתב אהרן קודם למשה, כי לו היה שייך ביותר מעלת הדיבור וההנהגה לכל שבט ושבט באופן מיוחד.

אמנם בהמשך הכתוב **'הם המדברים אל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל ממצרים הוא משה ואהרן'**, אשר מיירי מדיבורם של משה ואהרן אל פרעה שהיה בנבואה מאת הקב"ה אליהם, הקדים הכתוב משה לאהרן שהיה גדול יותר בנבואה, וכדכתיב (במדבר יב, ו-ח) **אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו. לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא. פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידת ותמנת ה' יביט'.**

משה רבינו שרט בכותל להראות שהברד יבוא שלא כדרך הטבע

ואדאתינן לעניין הנהגתו של הבורא כל עולמים מעל לדרך הטבע בהאותות והמופתים על מצרים, נאמר בזה עוד, דאיתא בפסוק קודם מכת ברד בדברי הקב"ה למשה רבינו במה שיאמר אל פרעה (להלן ט, יח) כתוב **'הנני ממטיר כעת מחר ברד כבד מאוד אשר לא היה כמהו במצרים למן היום הוסדה ועד עתה'. וברש"י 'כעת מחר. כעת הזאת למחר, שרט לו שריטה בכותל, למחר כשתגיע חמה לכאן ירד הברד'**, ע"כ. וצריך ביאור בכוונת השריטה זו בכותל שעשה משה רבינו.

והנראה בזה, דבנוהג שבעולם בדרך הטבע, שביום שיש בו גשמים עזים ברד וסערה, אין הוא יום שזורח בו השמש, ובודאי לא בעת הסמוכה לזמן ירידת הגשם והברד, וכאן רצה משה רבינו להגדיל הנס, ולכך שרט לו לפרעה שריטה בכותל, ואומר לו, שמחר יהיה יום שיזרח בו החמה בחזקה, ולא עוד, אלא כשתגיע החמה למקום הסימן הזה ועדיין תשגר קרניה בכל עוז, יתהפך מיד אוירה של מצרים ויתחיל לרדת ברד עז בכל ארץ מצרים אשר לא היה כמוהו.

ואין זה כלל דבר שבטבע, וזה הפך מדרכה של עולם וכדאמרן, **דכל העניין ההיא היה להראות שאין הנהגתו ית"ש בעלם באופן טבעי אלא בהנהגה רוממה למעלה מהטבע.**

בכל דור ודור יש נסיונות חדשים המיוחד לו וכן היציאת מצרים הפרטית שלו

והנה כמו שמצינו שיש עבודות מיוחדות לכל שבט ושבט כן יש **עבודות ונסיונות מיוחדות בכל דור ודור**, ועלינו לידע שיש **בכוחינו לעמוד מול הנסיונות הלז בסיוע אבינו שבשמים המנהיג אותנו באופן שלמלעה מדרך הטבע** כנ"ל, וכמו שאמרו חז"ל (סוכה דף נב) 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו וכו', ואלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו' ואם כבר יש לנו הקב"ה בעוזרנו אזי בודאי אפשר לנו לעמוד איתן מול נסיונותינו הרבים ולצאת מה'מצרים שלנו', ע"ד ששמעתי פעם בשם הגאון המופלא רבי משה שפירא זצ"ל ביאור נפלא במה שאנו אומרים בהגדה "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו" שדייק שכ' הלשון של כל 'דור ודור' ולא כ' בכל עת ובכל זמן וכדו', וביאר היא ז"ל שעבודת כל דור הוא לצאת **מהמצרים של הדור ההוא, לעמוד בנסיונות המתחדשים כל העת כל דור ודור עם נסיונותיה המיוחדות לה.**

והיציאה ממצרים אינה זכרון מעשה שהיה אלא מתרחש בהוה אצל כל אחד מישראל, שבכל דור ודור עומדים עלינו פרעה וחייליו לכלותינו ולהרחיק אותנו מאבינו שבשמים, ועלינו מוטל לצאת מהמצרים של דורינו בכחה הגדול של אבינו שבשמים שעומד לימינינו כבימים ההם בזמן הזה.